

SYBA Eco System
SEM-III

XY9ACW

Time: 3 hrs.

Marks:100

- Note: 1. All the questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 A) State whether following statements are True or False (Any Ten) (10)

- 1 Economic system is complex in nature.
- 2 Technological development affects evolution of economic systems.
- 3 Study of economic system enables comparative analysis of different systems.
- 4 Development of productive capacity is not a function of economic systems.
- 5 Normative power is the basis of negative incentives.
- 6 Bonus is example negative incentive.
- 7 Freedom of choice has limitations.
- 8 Unemployment allowance is related to programme of welfare state.
- 9 Market mechanism is a feature of Socialism.
- 10 Social security programmes are part of capitalism.
- 11 Use of technology determines surplus value.
- 12 According to Marx use value and exchange value are the same.

Q.1 B) Define the following concepts. (Any Five) (10)

- 1 System
- 2 Capitalism
- 3 Incentive
- 4 Freedom
- 5 Socialism
- 6 Surplus value
- 7 Market mechanism

Q.2 Answer any TWO: (20)

- A. Discuss various factors influencing evolution of Economic Systems.
- B. Explain the functions of Economic Systems.
- C. State importance of study of Economic Systems.

Q.3 Answer any TWO: (20)

- A. Write about different incentives under socialism.
- B. What are the different freedoms under socialist economy?
- C. Discuss efficiencies under Mixed economy.

Q.4 Answer any TWO: (20)

- A. Write about transformation of Mercantilism to capitalism.
- B. Describe features of capitalism.
- C. Discuss the factors responsible for the emergence of welfare state.

Q.5 Answer any TWO: (20)

- A. Describe Marxian theory of profit.
- B. Explain the Marxian theory of Exploitation under capitalism.
- C. Give account of Marxian views on communism.

- प्र.१(अ) खालील विधान चुक की बरोबर आहेत हे सांगा. (कोणतेही दोन)
१. अर्थव्यवस्थेचे स्वरूप किचकट असते.
  २. तंत्रज्ञानाचा विकास अर्थव्यवस्थांच्या उत्क्रांतीवर परिणाम करते.
  ३. अर्थव्यवस्थेच्या अभ्यासामुळे विविध अर्थव्यवस्थांचा तुलनात्मक विश्लेषण शक्य बनते.
  ४. उत्पादन क्षमतेतील वाढ हे अर्थव्यवस्थेचे महत्वाचे करी नाही.
  ५. आदर्शाचीशक्ती ही नकारात्मक प्रलोभनाशी संबंधित आहे.
  ६. बोनस नकारात्मक प्रलोभनाचा उदाहरण आहे.
  ७. पसंतीचे स्वातंत्र्य मर्यादित आहे.
  ८. बेरोजगारी भक्ता हे कल्याणकारी राज्याच्या कार्यक्रमाशी संबंधित आहे.
  ९. बाजार यंत्रणा हे समाजवादाचे वैशिष्ट्य होय.
  १०. सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम भांडवलशाहीचा भाग आहे.
  ११. तंत्रज्ञानाचा वापर अतिरिक्त मूल्य ठरवते.
  १२. मार्क्सच्या मते वस्तूचे उपयोग मूल्य व विनिमय मूल्य एकच असतात.

प्र.१(ब) खालीलसंकल्पना स्पष्ट करा.. (कोणतेही पाच)

(१०)

१. व्यवस्था
२. भांडवलशाही
३. प्रलोभन
४. स्वातंत्र्य
५. समाजवाद
६. अतिरिक्त मूल्य
७. बाजार यंत्रणा

प्र.२ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(२०)

- अ) अर्थव्यवस्थांच्या उत्क्रांतीस साहाय्यक घटकांची चर्चा करा.
- ब) अर्थव्यवस्थेची कार्ये स्पष्ट करा.
- क) अर्थव्यवस्थेच्या अभ्यासाचे महत्त्व विशद करा.

प्र.३ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(२०)

- अ) समाजावादातील विविध प्रलोभना विषयी लिहा.
- ब) समाजावादातील विविध स्वातंत्र्ये कोणती आहेत?
- क) समाजावादातील कार्यक्षमते विषयी लिहा.

प्र.४ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(२०)

- अ) व्यापारवादाचे भांडवलशाहीतील रूपांतरण या विषयी लिहा.
- ब) भांडवलशाहीच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- क) कल्याणकारी राज्याच्या उदयास कारणभूत असलेल्या घटकांची चर्चा करा.

प्र.५ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(२०)

- अ) मार्क्सच्या नफ्याच्या सिद्धांताचे वर्णन करा.
- ब) मार्क्सचा भांडवलशाहीतील शोषणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) मार्क्सचे साम्यवादावरील विचार स्पष्ट करा.